

Bruselis, 2016 11 30
COM(2016) 950 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ
TARYBAI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ
KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI**

Europos gynybos veiksmų planas

1. Įvadas

Komisijos pirmininkas J.-C. Junckeris savo 2016 m. pranešime apie Sąjungos padėtį¹ pabrėžė, kad reikia kurti Europą, kuri apsaugo, suteikia galių ir gina. Didesnė atsakomybė už savo saugumą reiškia, kad europiečiai turi investuoti į pagrindinių gynybos pajėgumų plėtojimą, kad galėtų užkirsti kelią išorės grėsmėms, į jas reaguoti ir nuo jų apsisaugoti. Europos Sąjunga turi parodyti, kad, reaguodama į raginimus saugumo ir gynybos srityje veikti solidariau, gali užtikrinti saugumą tiek karinėmis, tiek nekarinėmis priemonėmis². Šis prioritetas taip pat neseniai pabrėžtas Bratislavos veiksmų plane³, Europos Parlamente⁴ ir Europos Sąjungos Taryboje⁵.

Tam, kad Europos gynyba būtų stipresnė, valstybės narės turi bendrai įgyti plataus spektro sausumos, oro, kosmoso ir jūrinių pajėgumų, juos plėtoti ir palaikyti. Visuotinėje Europos Sąjungos užsienio ir saugumo politikos strategijoje⁶ (toliau – visuotinė strategija) nustatyta nemažai prioritetinių gynybos pajėgumų sričių, kuriose Europa turėtų investuoti į bendradarbiavimu grįstus metodus ir juos plėtoti. Šios sritys tai: žvalgyba, sekimas, išžvalgyimas, nuotoliniu būdu pilotuojamų orlaivių sistemos, palydovinio ryšio priemonės, autonomiška prieiga prie kosmoso ir nuolatinis Žemės stebėjimas; pažangiausi kariniai pajėgumai, įskaitant strateginius veiksmus, taip pat kibernetinio ir jūrų saugumo pajėgumai.

Europos gynybos rinka yra susiskaidžiusi, be to, pramonės subjektai joje nepakankamai bendradarbiauja. Tikslą veiksmingiau panaudoti viešąsias lėšas ir sustiprinti pramoninę bazę būtų galima pasiekti sustiprinus bendrąją gynybos rinką, sumažinus dubliavimosi atvejų ir pagerinus ES gynybos pramonės konkurencingumą.

Poreikis investuoti į strateginius pajėgumus

Tam, kad Europa galėtų įgyvendinti su šiais pajėgumais susijusius prioritetus, ji turi sudaryti stipresnio bendradarbiavimo gynybos srityje sąlygas, kad būtų kuo labiau padidinta gynybos išlaidomis sukuriama vertė ir jų efektyvumas. Tuo pačiu turėtų būti užtikrinama stipri, konkurencinga ir novatoriška gynybos pramoninė bazė ir kuriama nauda platesnio masto ekonomikai. Investicijos į gynybos sektorių turi reikšmingą

¹ Pranešimas apie Sąjungos padėtį 2016 m. „Kurkime geresnę Europą – Europą, kuri apsaugo, suteikia galių ir gina“, 2016 m. rugsėjo 14 d.

² 2016 m. lapkričio 14 d. Užsienio reikalų taryba padarė išvadą, kad reikėtų ištirti įtraukaus nuolatinio struktūrizuoto bendradarbiavimo (angl. PESCO) potencialą. Pirmininkas J.-C. Junckeris paragino imtis tokios iniciatyvos savo 2014 m. liepos mėn. politinėse gairėse. Jis teigė: „netgi stipriausi minkštosios galios atstovai ilgainiui negali išsiversti bent be kai kurių integruotų gynybos pajėgumų. Lisabonos sutartyje numatyta galimybė, kad tos valstybės narės, kurios to pageidauja, gali sutelkti savo gynybos pajėgumus nuolatinio struktūrinio bendradarbiavimo forma.“

³ Europos Vadovų Tarybos pirmininko, Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės ir Komisijos pirmininko darbo programa, pristatyta per 27 valstybių ar vyriausybių vadovų susitikimą 2016 m. rugsėjo 16 d., <http://www.consilium.europa.eu/lt/press/press-releases/2016/09/16-bratislava-declaration-and-roadmap>.

⁴ Europos Parlamento pranešimas dėl Europos gynybos sąjungos (2016/2052(INI)), priimtas 2016 m. lapkričio 22 d.

⁵ 2016 m. lapkričio 14 d. Užsienio reikalų tarybos išvados.

⁶ Žr. <https://europa.eu/globalstrategy/en/global-strategy-foreign-and-security-policy-european-union>.

ekonominį didinamąjį poveikį, kuris lemia atsiskyrusių įmonių kūrimąsi ir technologijų perdavimą kitiems sektoriams, taip pat darbo vietų kūrimą⁷.

Kaip ragina Taryba⁸, šis Europos gynybos veiksmų planas padeda užtikrinti, kad Europos gynybos pramoninė bazė galėtų tenkinti esamus ir būsimus Europos saugumo poreikius, ir šiuo atžvilgiu didina strateginį Sąjungos autonomiškumą bei gebėjimą veikti kartu su partneriais. Šis veiksmų planas glaudžiai susijęs su visuotinės strategijos įgyvendinimo planu saugumo ir gynybos srityje, kuriame nustatomas naujas Sąjungos siekių lygis ir veiksmai, kurių reikėtų imtis, taip pat jis glaudžiai susijęs su bendros ES ir NATO deklaracijos⁹, kurią pasirašė Europos Vadovų Tarybos pirmininkas, Komisijos pirmininkas ir NATO generalinis sekretorius, įgyvendinimu. Šiame Europos gynybos veiksmų plane siūlomi veiksmai padės stiprinti Europos Sąjungos gynybos pajėgumus, o tai galiausiai reiškia ir stipresnę NATO.

Taryba palankiai įvertino įgyvendinimo planą saugumo ir gynybos srityje ir atkreipė dėmesį į dabartines prioritėtines sritis, į kurias Europa turi tinkamai investuoti ir kuriose turi plėtoti bendradarbiavimu grįstus metodus¹⁰. Ji paragino Komisiją remti valstybes nares įgyvendinant nustatytus pajėgumų prioritetus. Remdamasi veiksmų plane nustatytais veiksmais Komisija yra pasiryžusi remti visą gynybos pajėgumų plėtojimo ciklą – nuo mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros iki pajėgumų gamybos.

Europos gynybos uždaviniai

Pagal išlaidas gynybos sektoriui Europa bendrai užima antrą vietą pasaulyje. Tačiau ji vis dar atsilieka nuo JAV ir turi problemų dėl išlaidų neefektyvumo, kurį lemia dubliavimasis, sąveikumo stoka ir technologinės spragos. Be to, Europos šalių gynybos biudžetai pastaraisiais metais mažėjo, o kiti pasauliniai veikėjai (Kinija, Rusija ir Saugo Arabija) precedento neturinčiu mastu modernizavo savo gynybos sektorius. Be nuolatinių investicijų į gynybą kyla rizika, kad Europos pramonei pritrūks technologinių galimybių kurti lemiamos reikšmės naujos kartos gynybos pajėgumus. Galiausiai tai turės įtakos strateginiam Sąjungos autonomiškumui ir gebėjimui būti saugumo užtikrintoja.

Gynybos pramonės sektorius yra ne tik strategiškai svarbus Europos saugumui. Jo bendra metinė apyvarta – 100 mlrd. EUR ir jame tiesiogiai ar netiesiogiai dirba 1,4 mln. aukštos kvalifikacijos darbuotojų Europoje¹¹, taigi jis taip pat labai prisideda prie Europos ekonomikos.

Gynybos pramonė priklauso nuo to, kada vyriausybės pradės įgyvendinti pajėgumų plėtojimo programas, ir bendriau – nuo viešųjų išlaidų ir investicijų į gynybą lygio. Būdamos galutinės gynybos įrangos naudotojos vyriausybės apibrėžia reikalavimus ir veikia kaip perkančiosios organizacijos, reguliavimo institucijos ir dažnai eksporto rėmėjos. Be to, gynybos sistemos plėtojamos atsižvelgiant į ilgalaikę perspektyvą ir

⁷ Apskaičiuota, kad kiekvienas į gynybos sektorių investuotas euras atsiperka 1,6 karto, visų pirma per aukštos kvalifikacijos darbą, mokslinius tyrimus ir technologijas bei eksportą (žr. „Europe Economics“ leidinį „The Economic Case for Investing in Europe's Defence Industry“ (liet. „Ekonominės investavimo į Europos gynybos pramonę priežastys“), 2013 m.

⁸ 2016 m. spalio 17 d. Užsienio reikalų tarybos išvados.

⁹ Pasirašyta 2016 m. liepos mėn. Varšuvoje.

¹⁰ Atsižvelgiant į gynybos pajėgumų prioritetus, kuriuos 2013 m. palankiai įvertino Europos Vadovų Taryba ir kurie nustatyti 2014 pajėgumų plėtojimo plane ir ES visuotinėje strategijoje; 2016 m. lapkričio 14 d. Užsienio reikalų tarybos išvados.

¹¹ Oro kosminės erdvės ir gynybos pramonės asociacijos (ASD) duomenys.

susijusios su didele rizika, nes veiklos poreikiai per produktų kūrimo laikotarpį gali pasikeisti. Tai reiškia, kad gynybos bendrovės neinvestuos į karines technologijas be valdžios institucijų įsipareigojimo jas pirkti.

Daug valstybių narių per pastarąjį dešimtmetį sumažino savo gynybos biudžetą. Nuo 2005 iki 2015 m. 27 ES¹² gynybos išlaidos sumažėjo beveik 11 proc. iki iš viso 200 mlrd. EUR.

Gynybos išlaidos kaip BVP dalis 2015 m. taip pat nukrito iki rekordiškai žemiausio 1,4 proc. lygio.

Faktiškai, ES gynybos biudžetai per pastarąjį dešimtmetį sumažėjo 2 mlrd. per metus¹³. Šiuo metu tik 4 iš 28 valstybių narių – Estija, Graikija, Lenkija ir Jungtinė Karalystė – yra pasiekusios 2014 m. Velso aukščiausiojo lygio susitikime nustatytą NATO tikslą gynybai skirti 2 proc. BVP.

Palyginimui, 2015 m. JAV į gynybą investavo dvigubai daugiau nei visos ES valstybės narės kartu. Kinija savo gynybos biudžetą per pastarąjį dešimtmetį padidino 150 proc. 2015 m. Rusija į gynybą investavo 5,4 proc. BVP¹⁴.

Nepaisant to, kad padėtis per pastaruosius dvejus metus kito, nuolatinis investicijų trūkumas darė poveikį Europos gynybos pramonei nuo pagrindinių rangovų iki tiekėjų. Apskritai trūko naujų didelės apimties gynybos projektų galimybių, taip pat Europos bendradarbiavimo programų¹⁵.

Mažėjančių biudžetų tendenciją sustiprino su tų biudžetų naudojimu susijusios problemos. Dėl Europos rinkų susiskaidymo atsiranda nereikalingo pajėgumų, organizacijų ir išlaidų dubliavimosi atvejų¹⁶. Didžioji dalis gynybos išlaidų išleidžiama vykdant nacionalinius viešuosius pirkimus, o bendrai vykdomi įrangos viešieji pirkimai sudarė tik 22 proc. visų įrangos pirkimų 2014 m.¹⁷

ES masto konkurencija ir didesnis bendradarbiavimas – dvi Europos gynybos pramoninės bazės veiksmingumo ir inovacinių pajėgumų didinimo priemonės – tebėra per menki. Sumažėjus Europos šalių gynybos biudžetams nepradėta daugiau bendradarbiauti, veikiau priešingai. Šiandien bendradarbiavimo programų yra mažiau nei prieš dvidešimt metų.

Europos Sąjungos pridėtinė vertė

Sprendimas toliau vykdyti investicijas į gynybą ir pradėti pajėgumų plėtojimo programas tebėra valstybių narių prerogatyva ir atsakomybė. ES priemonės ir strategijos, naudojamos laikantis Sutarčių, neturi būti pakaitas mažoms valstybių narių investicijoms į gynybą. Tačiau Komisija yra įsipareigojusi papildyti, sustiprinti ir konsoliduoti

¹² Europos gynybos agentūros (EGA) veikloje dalyvaujančios valstybės narės.

¹³ EGA 2014 m. ir 2015 m.–2016 m. birželio 7 d. gynybos duomenys. Kiti šioje pastraipoje pateikti duomenys gauti iš šio šaltinio.

¹⁴ SIPRI karinių išlaidų duomenų bazė 2014 m., karinių išlaidų duomenų bazė 2015 m., Tarptautinis saugumo studijų institutas.

¹⁵ Specialistų grupės ataskaita dėl Europos gynybos srities mokslinių tyrimų, Europos Sąjungos saugumo studijų institutas, 2016 m. vasario mėn.

¹⁶ Pavyzdžiui, ES esama 154 rūšių ginklų sistemų palyginti su 27 JAV (2011 m. ES ir JAV gynybos duomenys, Europos gynybos agentūra.).

¹⁷ EGA valstybės narės. Žr. EGA 2014 m. ir 2015 m.–2016 m. birželio 7 d. gynybos duomenis.

valstybių narių bendradarbiavimo pastangas plėtoti gynybos pajėgumus, skirtus reaguoti į saugumo uždavinius ir remti Europos gynybos pramonę¹⁸.

Visų pirma, Sąjungos politika ir priemonės gali suteikti pridėtinės vertės tokiais būdais: i) gerinti gynybos pramonės bendrojoje rinkoje konkurencingumą ir veikimą; ii) toliau skatinti bendradarbiavimą gynybos srityje: teikti teigiamas paskatas ir remti projektus, kurių valstybės narės negali imtis; iii) sumažinti nereikalingo dubliavimosi atvejų ir taip skatinti veiksmingiau naudoti viešąsias lėšas, atsižvelgiant į biudžeto apribojimus.

Komisija jau yra parengusi strategijas, kuriomis siekiama remti Europos gynybos pramonės konkurencingumą ir labiau integruotos Europos gynybos rinkos kūrimą. 2009 m. priimtose dvi gynybos srities direktyvos¹⁹ padėjo laipsniškai kurti Europos gynybos rinką. 2013 m. pasiūlytas rinkos atvėrimo ir pramonės paramos priemonių rinkinys: Komisija nustatė veiksmus²⁰, kuriais siekiama toliau stiprinti bendrąją gynybos rinką ir skatinti konkurencingesnę gynybos pramonę.

Dabar Komisija pirmą kartą teikia Europos gynybos veiksmų planą, kuriame daugiausia dėmesio skiriama pajėgumų poreikiams ir remiama Europos gynybos pramonė. Šis veiksmų planas grindžiamas trimis ramsčiais, susijusiais su skirtingais, bet vienas kitą papildančiais poreikiais pajėgumų plėtojimo cikle, daugiausia dėmesio skiriant technologijoms ir produktams. Šie trys ramsčiai tai:

- Europos gynybos fondo sukūrimas,
- investicijų į gynybos tiekimo grandines skatinimas ir
- bendrosios gynybos rinkos stiprinimas.

Be to, Komisija, kai tinkama, skatins civilinių ir karinių pajėgumų sinergiją ES politikoje.

Daugelyje susijusių sričių įgyvendinant šiame veiksmų plane paskelbtas iniciatyvas bus naudinga remtis Europos gynybos agentūros (EGA) priemonėmis, visų pirma Pajėgumų plėtojimo planu²¹, mokslinių tyrimų ir technologijų prioritetais ir svarbiausia strategine veikla²².

2. Europos gynybos fondo sukūrimas

¹⁸ 2013 m. tyrime „Šnaudos dėl ES masto veiksmų nebuvimo gynybos ir saugumo politikoje“ (angl. „The Cost of Non-Europe in Common Security and Defence Policy“) Europos Parlamentas teigia, kad „dėl ES masto veiksmų nebuvimo gynybos srityje šnaudos, manoma, svyruoja nuo maksimalaus 130 mlrd. EUR lygio iki bent 26 mlrd. EUR, remiantis atsargesniais skaičiavimais“. Svarbu pažymėti, kad 26 mlrd. EUR per metus suma atitinka bendrą 15 ES valstybių narių (Belgijos, Bulgarijos, Kroatijos, Čekijos, Danijos, Estijos, Graikijos, Vengrijos, Latvijos, Lietuvos, Liuksemburgo, Portugalijos, Rumunijos, Slovakijos ir Slovėnijos) gynybos biudžetą.

¹⁹ Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2009/43/EB dėl su gynyba susijusių produktų siuntimo Bendrijoje sąlygų supaprastinimo (OL L 146, 2009 6 10, p. 1). Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo (OL L 216, 2009 8 20, p. 76).

²⁰ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Konkurencingesnio ir veiksmingesnio gynybos ir saugumo sektoriaus kūrimas“ (COM(2013) 542 final).

²¹ Žr. EGA <https://www.eda.europa.eu/what-we-do/eda-priorities/capability-development-plan>.

²² T. y. technologijos, įgūdžiai, pramonės gamybos pajėgumai.

2016 m. rugsėjo 14 d. kalboje apie Sąjungos padėtį Komisijos pirmininkas J.-C. Junckeris paragino sukurti Europos gynybos fondą. Šį fondą sudarytų dvi atskiros finansavimo struktūros (kryptys), kurios viena kita papildytų ir būtų palaipsniui nutrauktos:

i) **mokslinių tyrimų finansavimo kryptis** – skirta bendrai vykdomiems mokslinių tyrimų projektams ES lygmeniu finansuoti. Ji būtų plėtojama pradėjus vykdyti parengiamuosius veiksmus ir galiausiai į ES daugiametę finansinę programą po 2020 m.²³ turėtų būti įtraukta speciali ES programa.

ii) **pajėgumų finansavimo kryptis** – skirta bendram gynybos pajėgumų plėtojimui²⁴ remti pagal bendrą valstybių narių sutarimą. Ji būtų finansuojama sutelkiant nacionalinius įnašus ir, kai įmanoma, ES biudžeto lėšomis.

Mokslinių tyrimų ir pajėgumų finansavimo kryptys viena kitą papildys, tačiau skirsis jų teisinis pobūdis ir finansavimo šaltiniai.

Šias finansavimo kryptis papildys koordinavimo mechanizmas – **koordinavimo taryba**, kurią sudarys Komisija, vyriausioji įgaliotinė, valstybės narės, Europos gynybos agentūra ir atitinkamai pramonės atstovai.

Pagrindinis koordinavimo tarybos uždavinys bus užtikrinti mokslinių tyrimų ir pajėgumų finansavimo kryptių nuoseklumą, siekiant geriau paremti pajėgumų plėtojimą, dėl kurio susitarė valstybės narės. Šie pajėgumai nustatomi per atskirus procesus, be kita ko, per Europos gynybos agentūros vykdomus procesus ir valstybių narių atliekamą koordinuotą gynybos srities peržiūrą, kurią turėtų pasiūlyti vyriausioji įgaliotinė, remdamasi Tarybos išvadomis.

1 diagrama. Europos gynybos fondo kūrimas

²³ Rengiant naują daugiametę finansinę programą bus apibrėžtas santykis su SESV 182 straipsnyje numatyta daugiamete mokslinių tyrimų bendrąja programa.

²⁴ Šiame veiksmų plane gynybos pajėgumai reiškia karinius išteklius, įskaitant būtiną karinę įrangą ir technologijas visose susijusiose srityse. Jie neapima gynybos operacijų ar kitų elementų, būtinų gynybos pajėgumams valdyti, kaip antai, mokymo, darbuotojų ir logistikos.

Pajėgumų prioritetų ES lygmeniu apibrėžimas (Valstybės narės, Europos gynybos agentūra ir kt.)

Mokslinių tyrimų finansavimo kryptis Gynybos technologijų ir produktų mokslinių tyrimų finansavimas

Naujoviškų gynybos technologijų, produktų ir paslaugų moksliniai tyrimai yra pagrindinė priemonė siekiant užtikrinti ilgalaikį gynybos sektoriaus konkurencingumą ir galiausiai Europos strateginį autonomiškumą. Tačiau gynybos srities mokslinių tyrimų ir technologijų išlaidos sumažėjo dėl smarkiai apkarpytų nacionalinių biudžetų²⁵. 2006–2013 m. gynybos srities mokslinių tyrimų ir technologijų išlaidos 27 valstybėse narėse, dalyvaujančiose EGA veikloje, buvo sumažintos 27 proc.²⁶ 2014 m. ES 27 gynybos srities mokslinių tyrimų ir technologijų išlaidos sudarė maždaug 2 mlrd. EUR. Šio sumažėjimo nekompensavo glaudesnis bendradarbiavimas – tuo pačiu laikotarpiu bendrai vykdomi gynybos srities moksliniai tyrimai ir technologijos sumažėjo daugiau kaip 30 proc.

2006–2011 m. JAV išleido vidutiniškai 9 mlrd. EUR per metus gynybos srities moksliniam tyrimams ir technologijoms ir vidutiniškai 54,6 mlrd. EUR – moksliniams tyrimams ir technologinei plėtrai. JAV toliau dės ir net stiprins pastangas atsižvelgdama į trečiąją atsvaros strategiją. 2012–2015 m. Rusijos investicijos į gynybos srities MTTP padvigubėjo, o Kinija, remiantis turimais duomenimis, taip pat didina savo investicijas į MTTP.

²⁵ Gynybos srities mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros (MTTP) išlaidos apima visus MTTP projektus iki etapo, kuriame pradedama patirti įrangos gamybos išlaidų. Moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra apima mokslinius tyrimus ir technologijas. Žr. apibrėžtį <https://www.eda.europa.eu/info-hub/defence-data-portal/definitions>.

²⁶ Europos Parlamento tyrimas „ES gynybos srities mokslinių tyrimų ateitis“ (angl. „The Future of EU defence research“), 2016 m. Kiti šioje pastraipoje pateikti duomenys gauti iš šio šaltinio.

Siekiant sustiprinti ES gynybos technologijų, produktų ir paslaugų mokslinę ir technologinę bazę reikia daugiau investuoti į gynybos srities mokslinius tyrimus tiek nacionaliniu, tiek ES lygmenimis. Todėl Komisija yra pasirengusi sutelkti ES lėšų, kad paremtų gynybos srities mokslinius tyrimus ES lygmeniu. Tačiau šios lėšos turėtų papildyti ir skatinti valstybių narių pastangas, o ne jas dubliuoti ar pakeisti.

Atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos raginimą, Komisija ketina 2017 m. pradėti gynybos srities mokslinių tyrimų parengiamuosius veiksmus, kuriems 2017–2019 m. biudžete numatyta 90 mln. EUR²⁷. Tai bus pirma ribotos trukmės ir riboto biudžeto priemonė, padėsianti išbandyti, kokią papildomą naudą teikia ES biudžeto parama gynybos srities moksliniams tyrimams. Komisija apsvaustys galimybę sudaryti įgaliojimo susitarimą su EGA dėl tam tikrų su parengiamųjų veiksmų įgyvendinimu susijusių užduočių. Vadovaujantis komitologijos principais darbo programoje bus nustatytos mokslinių tyrimų temos.

Jei valstybės narės pritaris šiam veiksmų planui, parengiamaisiais veiksmais bus sudarytos sąlygos kitoje daugiametėje finansinėje programoje po 2020 m. mokslinių tyrimų finansavimo kryptį paversti Europos gynybos srities mokslinių tyrimų programa. Ši programa turėtų būti patikimo dydžio. Atsižvelgiant į investicijų į gynybos srities mokslinius tyrimus svarbą, esamų nacionalinių gynybos srities mokslinių tyrimų biudžetų dydį ir dideles pažangiųjų gynybos technologijų kūrimo išlaidas, tokios krypties metinis biudžetas galėtų būti 500 mln. EUR, kad ji lemtų esminius pokyčius, kaip numatyta Specialistų grupės išvadose dėl Europos gynybos srities mokslinių tyrimų²⁸, taip pat neseniai paskelbtoje Europos Parlamento ataskaitoje šiuo klausimu²⁹. Su šiuo biudžetu ES būtų ketvirta didžiausia investuotoja į gynybos srities mokslinius tyrimus ir technologijas Europoje.

Programoje daugiausia dėmesio turėtų būti skirta nedideliame skaičiui pagrindinių mokslinių tyrimų projektų, susijusių su gynybos pajėgumų prioritetais, dėl kurių susitarė valstybės narės. Tai užtikrins, kad ištekliai būtų paskirstomi ekonomiškai efektyviai, būtų vengiama nereikalingo dubliavimosi ir būtų išnaudojamos masto ekonomijos galimybės³⁰. ES finansuojami moksliniai tyrimai turėtų būti orientuoti į ypatingos svarbos gynybą, taip pat novatoriškas technologijas, atsižvelgiant į kompetenciją.

Programa bus valdoma pagal ES biudžeto taisykles, atsižvelgiant į gynybos sektoriaus ypatumus. Bus išnagrinėtos galimybės plėtoti struktūrinę Komisijos, valstybių narių ir pramonės dialogą dėl būsimos finansavimo krypties įgyvendinimo, pavyzdžiui, pasitelkiant technologines platformas. Šiam dialogui bus naudinga EGA veikla mokslinių tyrimų ir technologijų bei pajėgumų srityse, taip pat svarbiausia strateginė veikla. Kaip minėjo Specialistų grupė³¹, programos komitetą turėtų sudaryti valstybių narių atstovai,

²⁷ 2013 m. gruodžio 19–20 d. Europos Vadovų Tarybos išvados, EUCO 217/13.

²⁸ Žr. <http://www.iss.europa.eu/publications/detail/article/report-of-the-group-of-personalities-on-the-preparatory-action-for-csdp-related-research>.

²⁹ Žr. Europos Parlamento pranešimą dėl Europos gynybos sąjungos (2016/2052(INI)), priimtą 2016 m. lapkričio 22 d., kuriame pažymima, „kad Europos gynybos mokslinių tyrimų programai daugiametės finansinės programos laikotarpiu reikės bent 500 mln. EUR per metus tam, kad ši programa būtų patikima ir lemtų esminius pokyčius“.

³⁰ Pavyzdžiui, ES finansuojamais moksliniais tyrimais galėtų būti remiamos technologijos, skirtos Europoje nuotoliniu būdu pilotuojamų orlaivių (bepiločių orlaivių) sistemoms plėtoti, ir ES sienų stebėsenos ir saugumo technologijos, taip pat tos, kuriomis didinama sienų apsauga ir jūrų saugumas (įskaitant jūrų ir aviacinės paramos išteklius, reikalingus jūrų ir oro saugumo operacijoms).

³¹ <http://www.iss.europa.eu/publications/detail/article/report-of-the-group-of-personalities-on-the-preparatory-action-for-csdp-related-research/>

jis turėtų dirbti pagal komitologijos procedūrą ir vertinti projektų ES pridėtinę vertę, ypač atsižvelgdamas į tai, kad valstybės narės yra galutinės naudotojos gynybos sektoriuje.

Finansavimas būtų daugiausia teikiamas dotacijomis, tačiau taip pat bus išnagrinėta galimybė konkrečiais gynybos srities mokslinių tyrimų atvejais vykdyti ikiprekybinius viešuosius pirkimus³². Tokiuose projektuose turės dalyvauti mokslinių tyrimų institutai ir įmonės iš kelių valstybių narių, taip pat jie turės skatinti dalyvauti MVI, be kita ko, dirbančias dvejopo naudojimo inovacijų srityje. Atsižvelgiant į patartį, įgytą įgyvendinant parengiamuosius veiksmus, turėtų būti nustatytos konkrečios intelektinės nuosavybės teisių taisyklės.

Vykdam parengiamuosius veiksmus ir būsimą programą sukurtos gynybos technologijos gali patenkinti ir civilinius poreikius. Siekiant padidinti inovacijų, pavyzdžiui, kibernetinės gynybos technologijų, skirtų platesnio masto civilinei ekonomikai, kūrimą, reikėtų skatinti sinergijas, tačiau reikėtų vengti bet kokio dubliavimosi. Kita vertus, civiliniai moksliniai tyrimai taip pat galėtų būti naudojami gynybos pramonei paremti. Programa „Horizontas 2020“³³ gali būti naudojama fundamentaliesiems moksliniams tyrimams ir inovacijoms padidinti, visų pirma, skatinant tarpusavio sąveikos poveikį. Nuo 2017 m. Komisija suburs gynybos pramonės ir civilinių inovacijų pramonės atstovus, gaunančius finansavimą pagal programą „Horizontas 2020“, kad paskatintų šalutinį poveikį, susijusį su potencialiomis revoliucingosiomis technologijomis ir naujais procesais gynybos pramonėje.

Pajėgumų finansavimo kryptis. Bendro gynybos pajėgumų plėtojimo finansavimas

Svarbu ne tik plėtoti Europos bendradarbiavimą dėl gynybos srities mokslinių tyrimų, bet reikia žengti toliau ir užtikrinti paramą visam gynybos pajėgumų plėtojimo ciklui. Nors yra akivaizdžių ekonominių ir kitų bendro darbo privalumų, valstybės narės toliau susiduria su didelėmis kliūtimis, trukdančiomis plėtoti bendradarbiavimo programas.

Dėl nepakankamo koordinavimo ir bendrų pajėgumų planavimo ES lygmeniu mažėja viešųjų išlaidų ir valstybių narių investicijų efektyvumas, be to, atsiranda nereikalingo dubliavimosi atvejų. Dėl nepakankamo atskirų biudžeto įnašų suderinimo dar labai vėluojama pradėti ir vykdyti bendradarbiavimo programas. Galiausiai dėl didėjančių sudėtingų gynybos pajėgumų sąnaudų valstybės narės gali nuspręsti pačios vienos neinvestuoti, taigi, sutelkus pajėgumams skirtus nacionalinius išteklius, būtų sutaupyta biudžeto lėšų ir pasiektas kuo didesnis investicijų į gynybą ekonominis naudingumas.

Fondo pajėgumų finansavimo kryptis būtų skirta šioms kliūtims šalinti. Jos lėšomis būtų užtikrintas bendras strateginių pajėgumų prioritetų plėtojimo ir pirkimo finansavimas. Dėl jų bendrai susitartų valstybės narės ir jie galėtų apimti dvejopo naudojimo prekių prioritetus, kurie svarbūs įgyvendinant ES politiką³⁴. Ši kryptis būtų daugiausia skirta etapams po mokslinių tyrimų ir technologijų, įskaitant prototipus, taip pat produktų ir technologijų plėtojimą ir pirkimą.

³² Ikiprekybiniai viešieji pirkimai – tai MTTP paslaugų pirkimo būdas, kuris leidžia viešiesiems pirkėjams dalytis riboto kiekio naujų produktų ir paslaugų kūrimo, prototipų gamybos ir bandymo rizika bei nauda su tiekėjais.

³³ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1291/2013, kuriuo sukuriama bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“ (2014–2020 m.) ir panaikinamas Sprendimas Nr. 1982/2006/EB (OL L 347, 2013 12 20, p. 104).

³⁴ Pavyzdžiui, sienoms stebėti būtų galima naudoti bepiločius orlaivius.

Pirminiais skaičiavimais, tikslas galėtų būti orientacinė 5 mlrd. EUR per metus suma. Tai atitiktų 2,5 proc. visų nacionalinių gynybos išlaidų ES ir 14 proc. nacionalinių išlaidų gynybos pajėgumams. Tai taip pat užpildytų spragą siekiant EGA priklausančių valstybių narių sutarto tikslo 35 proc. įrangos išlaidų skirti bendrai vykdomiems projektams³⁵. Šis orientacinis lygis dar turėtų būti patikslintas kartu su valstybėmis narėmis atliekant tyrimą taikymo sričiai apibrėžti.

Konkrečius pajėgumų finansavimo krypties aspektus reikės išsamiau išplėtoti glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, vyriausiąja įgaliotine, kuri taip pat yra Europos gynybos agentūros vadovė, ir kitais suinteresuotaisiais subjektais. Tai bus daroma pagal Sutartis ir esamus įgaliojimus tokiu būdu, kad būtų pasiekta kuo didesnė sinergija ir išvengta dubliavimosi. Bus ypač atsižvelgiama į vyriausiosios įgaliotinės pastangas pagal Tarybos suteiktus įgaliojimus ieškoti nuolatinio struktūrizuoto bendradarbiavimo galimybių. Prioritetų nustatymas ir atsakomybė už pajėgumus toliau aiškiai priklausytų valstybių narių kompetencijai; jos taip pat valdytų tokius pajėgumus. Tikimasi, kad bendradarbiavimas ilgainiui plėsis.

Pajėgumų finansavimo kryptį galėtų sudaryti du lygmenys:

- pirmas lygmuo – atviras visoms valstybėms narėms – būtų **bendrosios struktūros**. Būtų sukurta bendra valstybių narių rėmimo sistema, taip pat administracinės priemonės, skirtos konkrečioms projektams plėtoti, t. y. būtų parengtos bendros taisyklės ir taikomos teisinės ir finansinės projektų vykdymo priemonės. Ji taip pat galėtų padėti labiau suvienodinti valstybių narių biudžeto reikalavimus ir išspręsti nacionalinio biudžeto ciklą nesuderinamumo problemą.
- Antrą lygmenį sudarytų **konkretūs bendrų pajėgumų plėtojimo projektai**, kuriuose valstybės narės dalyvautų savanoriškai. Finansinius ir veiklos sprendimus dėl konkrečių projektų ir jų finansavimo sąlygų priimtų konkrečiame projekte dalyvaujančios valstybės narės pagal bendrosios struktūros lygmeniu nustatytas taisykles. Įvairiuose individualiuose projektuose gali dalyvauti skirtingos valstybių narių grupės.

Bendrų pajėgumų plėtojimas būtų finansuojamas iš sutelktų dalyvauti nusprendusių valstybių narių įnašų. Taip ilgainiui bus užtikrintas jų ilgalaikis bendras finansavimas. Kiekvienas įnašas būtų skirtas individualiems projektams, jį iš anksto nustatytų valstybės narės. Taigi, projektai būtų finansiškai nepriklausomi ir ribotos trukmės bei riboto dydžio ir būtų išvengta bet kokios kryžminės finansinės atsakomybės tarp projektų.

Prireikus ir sutarus bendroji struktūra ir (arba) individualūs projektai galėtų būti naudojami su projektu susijusioms skoloms priemonėms leisti. Tokios priemonės galėtų būti finansuojamos iš valstybių narių mokėjimų individualiems projektams arba naudojant papildomas garantijas (įmokėtąjį kapitalą) individualių projektų arba

³⁵ 2010–2014 m. laikotarpiu EGA priklausančios valstybės narės išleido vidutiniškai 19,6 proc. visų įrangos išlaidų bendrai vykdomiems įrangos projektams, t. y. 7,56 mlrd. EUR per metus. Iki sutarto tikslo trūksta 5,84 mlrd. EUR per metus.

bendrosios struktūros lygmenimis. Pastaruoju atveju bendroji struktūra gali turėti savo kapitalo bazę³⁶.

Nacionaliniai kapitalo įnašai į pajėgumų finansavimo krypties biudžetą pagal Stabilumo ir augimo paktą bus laikomi vienkartinėmis priemonėmis, tai reiškia, kad jie bus neįtraukti į struktūrinius fiskalinius veiksmus, kuriuos valstybės narės turėtų atlikti. Taip pat bus vertinamos garantijos, jei jos turi įtakos deficitui ir (arba) skolai³⁷.

Komisija, laikydamosi Sutarčių, yra pasirengusi išnagrinėti galimybes finansuoti pajėgumų finansavimo kryptį iš ES biudžeto. Tokia parama pirmiausia galėtų būti teikiama technologinei plėtrai ir parodomiesiems projektams, įskaitant prototipus. Komisija taip pat apsvarstys galimybę remti galimybių studijas ir bandymų įrenginius. ES biudžeto lėšomis taip pat galėtų būti remiamos dvejopo naudojimo prekės ir technologijos. Galiausiai, šios finansavimo krypties administracinės išlaidos galėtų būti padengiamos iš Sąjungos biudžeto.

Komisija yra pasirengusi šią kryptį remti finansinėmis ir techninėmis žiniomis³⁸. Siekiant sukurti bendradarbiavimo priemonės mechanizmą, taip pat reikėtų atsižvelgti į valstybių narių patirtį ir vykdomą EGA srities darbą.

Atsižvelgiant į Komisijos Pirmininko J.-C. Junckerio pranešimą apie Sąjungos padėtį ir tolesnes diskusijas su ES institucijomis, turėtų būti sukurtas Europos gynybos fondas. Komisija siūlo šiuos tolesnius veiksmus.

Dėl mokslinių tyrimų finansavimo krypties:

- *Europos Parlamentui ir Tarybai pritarus 2017 m. ES biudžetui, Komisija 2017 m. pradės vykdyti parengiamuosius veiksmus, kurių siūlomas biudžetas – 25 mln. EUR pirmais metais, o bendras numatomas trejų metų biudžetas – 90 mln. EUR.*
- *Pagal daugiametę finansinę programą po 2020 m., jei valstybės narės sutiks su šiuo veiksmų planu, Komisija pasiūlys specialią gynybos srities mokslinių tyrimų programą, kurios numatomas biudžetas – 500 mln. EUR per metus.*

Dėl pajėgumų finansavimo krypties:

- *Komisija glaudžiai bendradarbiaus su valstybėmis narėmis ir vyriausiąja įgaliotine, kuri taip yra EGA vadovė, siekdama toliau kurti pajėgumų plėtojimo būdus ir valdymą, kad padėtų valstybėms narėms bendrai plėtoti konkrečius pajėgumų projektus.*
- *Kalbant apie finansavimo krypties dydį, ji turėtų galėti sutelkti apie 5 mlrd. EUR per metus. Pirmųjų veiksmų turėtų būti imtasi 2017 m. Komisija 2017 m. nedelsdama pradės veiklos apimties tyrimą, kad patikslintų šią sąmatą. Remdamasi tolesnėmis diskusijomis su kitomis institucijomis Komisija yra*

³⁶ Nuolatinio kapitalo struktūros tikslas galėtų būti dvejopas: gerinti finansavimo krypties kreditingumą ir palengvinti atskirų skolos vertybinių popierių emisijų pakeičiamumą.

³⁷ Pavyzdžiui, kaip paaiškinta dėl Europos strateginių investicijų fondo 2015 m. sausio 13 d. Komisijos komunikate „Geriausias pasinaudojimas lankstumu, kurį suteikia galiojančios stabilumo ir augimo pakto taisyklės“ (COM(2015) 12).

³⁸ Remiantis Teisingumo Teismo praktika *Pringle* byloje (2012 m. lapkričio 27 d. ETT sprendimas byloje C-370/12 (*Pringle*)).

pasirengusi sudaryti palankias sąlygas plėtoti pajėgumų finansavimo kryptį. Komisija išnagrinės visas pagal Sutartis įmanomas galimybes finansuoti pajėgumų finansavimo kryptį iš ES biudžeto. Ji taip pat pasirengusi ją remti finansinėmis ir techninėmis žiniomis.

3. Investicijų į gynybos tiekimo grandines skatinimas

Europos gynybos fondas bus esminis žingsnis siekiant remti Europos gynybos pramonės konkurencingumą. Vis dėlto reikės papildomų veiksmų, kad gynybos pramoninė bazė išliktų novatoriška ir konkurencinga ir galiausiai galėtų patenkinti Europos pajėgumų poreikius. Taip pat reikėtų ypač skatinti galimybes MVĮ ir netradiciniams tiekėjams gauti finansavimą, taip pat skatinti investicijas į gynybos tiekimo grandines.

MVĮ galimybės gauti finansavimą ir investicijas į gynybos sektorių

MVĮ ir tarpinės bendrovės daugelyje valstybių narių yra jų gynybos sektoriaus pagrindas ir labai svarbus Europos gynybos pramoninės bazės bei vertės grandinės elementas. Europos MVĮ arba pagrindinių gynybos srities gamintojų (pagrindinių rangovų arba subrangovų) patronuojamosios bendrovės dažnai siūlo dvejopo naudojimo prekes arba paslaugas įvairiose pramonės šakose³⁹. Kartu jos yra pažeidžiamiausia gynybos tiekimo grandinės dalis kalbant apie galimybes gauti naujoms investicijoms reikalingo naujo kapitalo. Inovacijos ir dauguma revoliucingųjų technologijų pokyčių įvyksta ne didelėse grupėse, o pradedančiose įmonėse⁴⁰ ir MVĮ. Jos negali gauti tolesnei plėtrai reikiamo finansavimo, o tai galiausiai trukdo joms sėkmingai integruotis gynybos sektoriaus tiekimo grandinėse. Finansų įstaigos dažnai nusprendžia neremti gynybos sektoriaus įmonių dėl susijusios rizikos.

Laikydamosi Sutarties nuostatų ir sprendimus priimančių Europos investicijų banko (EIB) organų nustatytų apribojimų, Europos investicijų banko (EIB) grupė gali teikti paskolas, garantijas ir nuosavo kapitalo produktus plėsti esamai dvejopo naudojimo veiklai, kuri atvertų naujų galimybių tam tikriems gynybos tiekimo grandinės dalyviams, visų pirma MVĮ ir vidutinės kapitalizacijos įmonėms. Tai taip pat galėtų turėti teigiamo šalutinio poveikio nacionaliniams finansų tarpininkams ir plėtros bankams. Įvairios ES finansinės priemonės, paremtos EIB skolinimu, pavyzdžiui, Europos strateginių investicijų fondas⁴¹ (ESIF) arba Įmonių konkurencingumo ir mažųjų bei vidutinių įmonių programa (COSME) galėtų padėti vykdyti su dvejopo naudojimo prekėmis susijusią gynybos veiklą. ESIF galėtų užtikrinti EIB arba EIF finansavimo ir investavimo operacijas, kuriomis būtų remiami ESIF reglamente išvardyti tikslai, be kita ko, su gynybos sektoriumi susijusių projektų atveju.

Valstybėms narėms, kurių gynybos pramonė daugiausia sudaryta iš MVĮ, būtų naudinga, jeigu skolinimai kriterijai⁴² EIB grupėje būtų labiau pritaikyti gynybos sektoriui, laikantis Sutarčių⁴³ ir privalomų atitinkamų EIB organų sprendimų.

³⁹ Pvz., energetikos, telekomunikacijų ir IRT, automobilių, medžiagų, chemijos, aeronautikos ir kosmoso.

⁴⁰ Novatoriškos civilinės technologijos galėtų daryti tiesioginį poveikį kariniam sektoriui (pvz., didelių duomenų kiekių analizė).

⁴¹ 2015 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/1017 dėl Europos strateginių investicijų fondo, Europos investavimo konsultacijų centro ir Europos investicinių projektų portalo, kuriuo iš dalies keičiamos reglamentų (ES) Nr. 1291/2013 ir (ES) Nr. 1316/2013 nuostatos dėl Europos strateginių investicijų fondo (OL L 169, 2015 7 1, p. 1).

⁴² <http://www.eib.org/about/documents/excluded-activities-2013.htm>

⁴³ Plg. Protokolo Nr. 5 dėl Europos investicijų banko statuto 1 straipsnis.

Komisija EIB sprendimų priėmimo organuose pritarė EIB skolinimo kriterijų pritaikymui gynybos sektoriui laikantis Sutarčių. Komisija ragina valstybes nares remti šį procesą.

ES fondų paramos investicijoms į gynybą didinimas

Valstybės narės gali naudoti Europos strateginių investicijų fondų lėšas gynybos sektoriuje, jeigu jie padeda siekti konkreto fondo tikslų: i) bendrai finansuoti gamybinių investicijų projektus ir ii) remti gynybos tiekimo grandinių modernizavimą. Gynybos pramonė gali padėti siekti ESI fondų tikslų ir uždavinių, pavyzdžiui, skatinti regionų ekonominę plėtrą, kuriai būdingas didelis investicijų didinamasis poveikis įgūdžiams, darbo vietų kūrimui ir technologinei bei ekonominei plėtrai.

Investicijoms į gynybą, kuriomis prisidedama prie regionų plėtros pagal SESV 174 straipsnį, gali būti skiriama regioninė pagalba. Iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) gali būti finansuojama gynybos ir su dvejopo naudojimo prekėmis susijusi mokslinių tyrimų ir inovacijų veikla kaip nacionalinės arba regioninės pažangiosios specializacijos strategijos dalis. Komisija kviečia vietos ir regioninės valdžios institucijas, kurios rengia kvietimus investuoti ir investicinių projektų atrankos procedūras, remti MVĮ ir tarpines bendroves, taip pat veikiančias gynybos tiekimo grandinėse.

Komisija skatins skirti bendrą finansavimą iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų gamybinių investicijų projektams ir gynybos tiekimo grandinių gynybos sektoriuje modernizavimui, jeigu investicijomis stiprinama ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, toliau remis tokio finansavimo galimybes.

Skatinimas kurti regioninius kompetencijos centrus

Pramonės nišose besispecializuojantys regioniniai centrai (taip pat vadinami kompetencijos centrais) sudaro sąlygas didelėms įmonėms, MVĮ ir mokslinių tyrimų centrams dirbti geografiškai vieniems netoli kitų, siekiant didinti bendradarbiavimą mokslinių tyrimų bei technologinės plėtros srityje ir specializuotis konkrečioje technologijų srityje (pvz., orlaivių variklių). Nors sprendimą prioritetą teikti regioniniams centrams turi priimti vietos ir regionų valdžios veikėjai, ES finansavimas (be kita ko, iš EIB) galėtų padėti vykdyti sėkmingus parodomuosius technologijų projektus ir plėtoti pramonės ir mokslo, t. y. įmonių ir mokslinių tyrimų centrų partnerystę⁴⁴.

Be to, Komisija pradėjo kurti Europos su gynyba susijusių regionų tinklą⁴⁵, kad paremtų ES regionus, turinčius svarbių pramonės ir mokslinių tyrimų išteklių, ir pasidalytų geriausia patirtimi, kaip su gynyba susijusius prioritetus įtraukti į savo pažangiosios specializacijos strategijas. Komisija ragins valstybes nares remti regioninius kompetencijos centrus, kurių veikla naudinga gynybos sektoriui.

Įgūdžių gynybos srityje rėmimas

⁴⁴ Ypatingas dėmesys galėtų būti skiriamas tokioms prioritetinėms sritims kaip jūrų saugumas, kibernetinis saugumas, nuotoliniu būdu pilotuojamų orlaivių sistemos ir palydovinis ryšys.

⁴⁵ ENDR, www.endr.eu.

Europos gynybos pramonė turi išlaikyti pagrindinius įgūdžius ir įgyti naujų, kad galėtų kurti aukštųjų technologijų gynybos produktus ir paslaugas, patenkinti saugumo poreikius ir konkuruoti pasaulinėje rinkoje tolimoje ateityje. Tačiau bendrovėms vis labiau trūksta kvalifikuotų darbuotojų.

Gynybos sektorius bus prioritetas, įgyvendinant Naujos Europos įgūdžių darbotvarkės⁴⁶ iniciatyvą. Be to, siekdama įgyvendinti sektoriaus įgūdžių strategiją, Komisija taip pat remia pramonės vadovaujamos Europos gynybos įgūdžių sąjungos sukūrimą. Ši sąjunga padės kurti ir įgyvendinti pritaikomus ir tvarius sprendimus dėl naujų darbo vietų kūrimo ir įgūdžių poreikių. Tai bus daroma naudojantis COSME⁴⁷ ir programos „Erasmus +“⁴⁸ priemonėmis ir vykdant bandomuosius projektus. Komisija apsvarstys galimybę imtis tolesnių priemonių, kad pagerintų žinių ir inovacijų bazę dvejopo naudojimo prekių srityje.

Pagal Sektorių bendradarbiavimo įgūdžių srityje planą Komisija nuo 2017 m. remia strateginį pagrindinių gynybos srities suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimą.

4. Bendrosios gynybos rinkos stiprinimas

Finansinės paramos investicijoms į gynybos sektorių atvėrimas negali duoti tvarių rezultatų, jeigu gynybos pramonė nėra veiksminga ir nepadeda kurti tikros ir inovacijas skatinančios bendrosios rinkos. Didesnės finansavimo galimybės neduos reikšmingų rezultatų, jei bus naudojamos neefektyviai.

Didesnė konkurencija ir atviresnė Europos gynybos rinka turėtų padėti tiekėjams pasiekti masto ekonomiją, optimizuoti gamybos pajėgumus, sumažinti vieneto gamybos sąnaudas ir taip padaryti Europos produktus konkurencingesnius pasaulinėje rinkoje. Konkuruoti turėtų tiek pagrindiniai rangovai, tiek tiekėjai.

Atviros ir konkurencingos Europos gynybos įrangos rinkos kūrimas

Direktyva dėl viešųjų pirkimų ir Direktyva dėl siuntimo ES buvo priimtos siekiant pagerinti gynybos sektoriaus veikimą ir padidinti konkurenciją, atsižvelgiant į gynybos sektoriaus ypatumus. Visapusiškai taikomos šios direktyvos gali labai padėti siekti tikslo sukurti integruotą, atvirą ir konkurencingą Europos gynybos įrangos rinką. Tačiau šioje srityje reikia nuveikti gerokai daugiau.

Įvertinus abi direktyvas matyti, kad jos iš esmės atitinka paskirtį ir šiuo metu nereikia jokių teisės akto pakeitimų. Vis dėlto per vertinimą nustatyta nemažai šalintinų trūkumų.

⁴⁶ COM(2016) 381 *final*.

⁴⁷ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1287/2013, kuriuo sukuriamas 2014–2020 m. įmonių konkurencingumo ir mažųjų bei vidutinių įmonių programa (COSME) (OL L 347, 2013 12 20, p. 33).

⁴⁸ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1288/2013, kuriuo sukuriamas Sąjungos švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programa „Erasmus+“ (OL L 347, 2013 12 20, p. 50).

Visų pirma Direktyvos dėl viešųjų pirkimų vertinime⁴⁹ nurodyta, kad nors ES mastu paskelbtų viešųjų sutarčių skaičius išaugo daugiau nei dvigubai, labai daug gynybos srities viešųjų pirkimų vykdoma ne pagal ES viešųjų pirkimų taisykles⁵⁰. Tai reiškia, kad vis dar yra didelis neišnaudotas direktyvos potencialas padėti sutaupyti papildomų viešųjų lėšų ir kurti darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo galimybių. Be to, valdžios institucijos vis tiek tam tikru mastu taiko kompensacijų ir (arba) pramonės gražos reikalavimus, dėl kurių pramonei gali kilti neaiškumo problemų. Galiausiai direktyvos nuostatos dėl subrangos, pagal kurias perkančiosios organizacijos gali reikalauti, kad konkurso laimėtojas tam tikrą sutarties dalį subrangos sutartimi konkurso tvarka pavestų vykdyti trečiosioms šalims, naudojamos retai.

Komisija daugiausia dėmesio skirs veiksmingam direktyvos įgyvendinimui, be kita ko, vykdymo užtikrinimo priemonėmis. Siekdama padėti perkančiosioms organizacijoms taikyti taisykles, ji patikslins, kaip aiškinti direktyvoje numatytas išimtis. Pranešimo dėl vyriausybės tarpusavio sutarčių paskelbimas – pirmas žingsnis šia linkme. Komisija taip pat peržiūrės gaires dėl subrangos nuostatų, kad užtikrintų lankstesnes sąlygas viešųjų pirkimų institucijoms. Galiausiai, Komisija pateiks gaires, kuriomis valstybės narės bus skatinamos visapusiškai naudotis direktyvos dėl bendradarbiavimo grindžiamų viešųjų pirkimų lanksčiomis sąlygomis.

Direktyva dėl siuntimo ES nustatoma supaprastina licencijų išdavimo sistema, skirta su gynyba susijusių produktų siuntimui ES viduje, be kita ko, naudojant bendrąsias siuntimo licencijas. Iš jos vertinimo⁵¹ matyti, kad, nors ji padėjo padidinti skaidrumą ir sumažinti įmonių sąnaudas, Europoje tebetaikomos skirtingos licencijų išdavimo sistemos – labai skiriasi bendrųjų siuntimo licencijų turinys, taip pat skiriasi nacionaliniai įmonių sertifikavimo reikalavimai ir skirtingai taikomos išimtys. Be to, dauguma valstybių narių netaiko išankstinio leidimo ir siuntimo išimties bendradarbiavimo programoms. Komisija daugiausia dėmesio skirs veiksmingam direktyvos įgyvendinimui, be kita ko, vykdymo užtikrinimo priemonėmis. Kartu su šiuo veiksmų planu priimamos dvi rekomendacijos, siekiant paskatinti, kad bendrosios siuntimo licencijos ginkluotosioms pajėgoms ir sertifikuotoms įmonėms veiktų darniai. Be to, Komisija nagrinės galimybes toliau derinti dvi likusias bendrąsias siuntimo licencijas, kai įmanoma, supaprastinti sertifikavimą ir didinti jo taikymo mastą valstybėse narėse.

Komisija daugiausia dėmesio skirs veiksmingam dviejų gynybos srities direktyvų įgyvendinimui, be kita ko, vykdymo užtikrinimo priemonėmis. Pirmiausia, ji priims veiksmų planą, tada 2017–2018 m. priims aiškinamąsias gaires, kuriose patikslins konkrečių Direktyvos dėl viešųjų pirkimų nuostatų aiškinimą ir 2018 m. pirmąjį ketvirtį priims rekomendacijas dėl suderinto bendrųjų siuntimo licencijų veikimo.

Tiekimo saugumo didinimas

Tiekimo saugumas taip pat yra tikros bendrosios gynybos rinkos kūrimo pagrindas ir vienas svarbiausių būsimų bendradarbiavimo programų elementų. Valstybės narės turi

⁴⁹ Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Direktyvos 2009/81/EB dėl darbų, prekių ir paslaugų pirkimo tam tikrų sutarčių, kurias sudaro perkančiosios organizacijos ar subjektai gynybos ir saugumo srityse, sudarymo tvarkos derinimo.

⁵⁰ 2014 m. 77,9 proc. visos įrangos pirkimo vyko nacionaliniu lygmeniu, taigi šalys negalėjo pasinaudoti galimybe sutaupyti lėšų, kurią suteikia mastas. Šaltinis: EGA brošiūra apie gynybą, 2014 m. duomenys su 2015 m. įverčiais.

⁵¹ Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Direktyvos 2009/43/EB dėl su gynyba susijusių produktų siuntimo Bendrijoje sąlygų supaprastinimo įgyvendinimo.

būti tikros, kad tarpvalstybinis tiekimas nebus sutrikdytas. Siekiant sustiprinti tiekimo saugumą ES lygmeniu, reikia padidinti valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą.

Tam tikros priemonės, pavyzdžiui, sutarties vykdymo sąlygos, gali padėti sustiprinti valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą dėl su gynyba susijusių produktų siuntimo. Todėl Komisija priims gairių dėl priemonių, kurių valstybės narės galėtų imtis pagal ES viešųjų pirkimų teisę, kad padidintų tiekimo saugumą.

Komisija remia valstybių narių iniciatyvą, vykdomą per EGA, prisiimti politinį įsipareigojimą palengvinti su gynyba susijusių produktų siuntimą ir teikti savitarpio pagalbą ištikus krizei. Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad valstybės narės šiuo metu nenori imtis daugiau veiksmų, nei numatyta pagal šį politinį įsipareigojimą, ir susitarti dėl ES masto tiekimo saugumo režimo.

Remdamasi ES žaliavų strategija⁵² ir naujausio tyrimo išvadomis⁵³⁵⁴ Komisija nustatys tiekimo kliūtis ir riziką, susijusias su medžiagomis, kurios reikalingos pagrindiniams pajėgumams plėtoti. Siekiant sušvelninti su tiekimu susijusią riziką, įskaitant svarbiausių žaliavų pakeitimą, būtų galima pasitelkti būsimas ES mokslinių tyrimų programas, remiantis bazinių didelio poveikio technologijų srityje nuveiktu darbu.

Galiausiai, Komisijos žiedinės ekonomikos⁵⁵ principai, t. y. nauji technologiniai sprendimai ir verslo modeliai, pagrįsti tvaresne gamyba, vartojimu ir atliekų tvarkymu, turėtų būti taikomi ir gynybos sektoriui, nes jame efektyvus išteklių naudojimas ir tiekimo saugumas yra vis svarbesni. Be to, ES ginkluotosioms pajėgoms aktyviau naudojant energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiosios energijos priemones, galima daug sutaupyti.

Galimybių gynybos sektoriaus MVĮ patekti į tarpvalstybines rinkas gerinimas

Siekiant užtikrinti, kad Europos gynybos įrangos rinka būtų veiksminga ir efektyvi, būtina skatinti prieigą prie tarpvalstybinių rinkų ir atverti tiekimo grandines, kartu užtikrinant pagarbą rangovo komercinei laisvei. Visų pirma, kalbant apie subrangovus, kurie dažnai yra MVĮ, reikia užtikrinti lygias galimybes patekti į gynybos pramonės tiekimo grandines, nesvarbu, kurioje bendrosios rinkos vietoje jos yra.

Nėra stebuklingų šio sudėtingo klausimo sprendimų, tačiau reikia pamažu daryti pažangą. Remdamasi valstybių narių ir pramonės⁵⁶ *ad hoc* ekspertų grupės ataskaita, Komisija pateiks rekomendacijų, kuriomis viešųjų pirkimų institucijos raginamos palengvinti tarpvalstybinį ir MVĮ dalyvavimą gynybos srities viešųjų pirkimų

⁵² Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Prieinamos žaliavos Europos ateities gerovei užtikrinti. Pasiūlymas dėl Europos inovacijų partnerystės žaliavų srityje“ (COM(2012) 082 *final*).

⁵³ Pavel, C. ir Tzimas, E., *Raw materials in the European defence industry* (liet. „Žaliavos Europos gynybos pramonėje“). Liuksemburgas, Europos Komisija, Jungtinis tyrimų centras (JRC), 2016 m.

⁵⁴ Pvz., berilis naudojamas raketose, naikintuvuose, sraigasparniuose ir palydovuose (nes jis šešis kartus lengvesnis ir stipresnis už plieną).

⁵⁵ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Uždaro ciklo kūrimas. ES žiedinės ekonomikos veiksmų planas“ (COM(2015) 0614).

⁵⁶ Europos Komisijos patariamąsios grupės dėl MVĮ galimybių sudaryti tarpvalstybines gynybos ir saugumo srities sutartis galutinė ataskaita ir rekomendacijos.

procedūrose⁵⁷, o pagrindiniai rangovai raginami suteikti galimybes subrangovams ir MVI iš visų valstybių narių patekti į jų tiekimo grandines⁵⁸. Komisijos rekomendacijos turėtų būti papildytos savanoriškais priemonėmis, pasirašytomis atitinkamų šalių, įskaitant pagrindinius rangovus ir verslo asociacijas.

Komisija iki 2017 m. pabaigos priims rekomendacijas, kuriomis viešųjų pirkimų institucijos raginamos palengvinti tarpvalstybinį ir MVI dalyvavimą gynybos srityje viešųjų pirkimų procedūrose ir sudaryti joms lengvesnes galimybes patekti į gynybos tiekimo grandines.

Standartizavimas ir atitikties vertinimas

Sertifikavimas ir standartizavimas yra labai svarbūs bendradarbiavimo veiksniai, nes jie stiprina sąveikumą ir padeda sutaupyti lėšų. EGA jau padeda valstybėms narėms plėtoti bendrą požiūrį į tinkamumo skraidyti sertifikavimą pagal Europos karinių orlaivijų tinkamumo skraidyti reikalavimų (EMARS) iniciatyvą.

Siekdama paremti su saugumu susijusius mokslinius tyrimus, Komisija sukūrė hibridinių standartų koncepciją, skirtą dvejopos paskirties⁵⁹ prekėms. Įgyvendindama komunikatą dėl kibernetinio saugumo⁶⁰, Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir pramone, rengia Europos sertifikavimo sistemą⁶¹ ir nagrinėja galimybes sukurti savanorišką IRT produktų saugumo ženklavimo sistemą. Siekiant civilinio ir karinio sektoriaus sinergijos, šie pokyčiai gali būti naudingi gynybos sektoriui.

Komisija, EGA ir valstybės narės susitarė dėl naujo mechanizmo, skirto gynybos ir hibridinių standartų plėtojimui stebėti ir pradėti⁶². Viena iš nagrinėjamų galimybių – tai galimybė sukurti Europos standartus taikant Europos standartizacijos organizacijos⁶³ nustatytus procesus.

Komisija pagal savo kompetenciją svarstys galimybę padėti kurti standartus, kuriuos valstybės narės nustatė kaip būtinus bendradarbiavimo projektams prioritetinėse srityse.

5. Kuo didesnė civilinių ir karinių pajėgumų sinergija įvairiose ES politikos srityse

⁵⁷ Pvz., suteikti išankstinę informaciją apie ilgalaikius planus ir prioritetus, naudoti išankstinę viešųjų pirkimų reklamą, nustatyti viešųjų pirkimų procedūras, kuriomis būtų lengvinamas tarpvalstybinis ir MVI dalyvavimas.

⁵⁸ Pvz., skaidrūs strateginiai ilgalaikiai planai, išankstinė viešųjų pirkimų ir subrangos reklama, ES masto rinkos paieška ir žvalgyba, siekiant rasti potencialių tiekėjų skirtingose valstybėse narėse, skaidri informacija apie tarpvalstybinius elementus savo tiekimo grandinėse.

⁵⁹ Saugumo pramonės politika Inovacinės ir konkurencingos saugumo pramonės veiksmų planas (COM(2012) 417, 2012 liepos mėn.).

⁶⁰ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos kibernetinio atsparumo sistemos stiprinimas ir kibernetinio saugumo pramonės konkurencingumo ir novatoriškumo skatinimas“ (2016 m. liepos 5 d., COM(2016) 410 final).

⁶¹ Pagal bendrą komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos Sąjungos kibernetinio saugumo strategija. Atvira, saugi ir patikima kibernetinė erdvė“ (2013 m. vasario 7 d., JOIN(2013) 1).

⁶² <https://www.eda.europa.eu/what-we-do/activities/activities-search/materiel-standardisation>

⁶³ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1025/2012 dėl Europos standartizacijos (OL L 316, 2012 11 14, p. 1).

Taip pat reikia didinti gynybos klausimų ir kitų susijusių Sąjungos politikos sričių ir sektorių nuoseklumą ir sinergiją, kad taip būtų visapusiškai išnaudojama ES pridėtinė vertė.

Remiantis Europos kosmoso strategija, investicijomis į kosmoso pajėgumus būtų sudarytos sąlygos Europai gauti prieigą prie kosmoso ir saugaus naudojimo⁶⁴, užtikrinant jos veiksmų laisvę ir savarankiškumą. Komisija yra įsipareigojusi padėti didinti ypatingos svarbos Europos civilinės ir karinės kosmoso infrastruktūros apsaugą ir atsparumą ir sustiprinti esamą ES kosmoso stebėjimo ir sekimo (SST) rėmimo programą⁶⁵.

Kosmoso strategijoje pabrėžiama, kad kosmoso paslaugos gali sustiprinti ES ir valstybių narių gebėjimą spręsti didėjančias saugumo problemas. Komisija stengsis užtikrinti kuo didesnę sinergiją ir papildomumą su susijusia ES palydovų centro veikla saugumo ir gynybos srityje.

Šiuo metu kintant grėsmių pobūdžiui, dėl vyriausybinių palydovinio ryšio (SATCOM) naudotojų poreikių ir laiku pateikiamų ir tinkamų sprendimų neatitikties vis dažniau kyla rizika Sąjungos ir jos valstybių narių pagrindinių misijų saugumo operacijoms ir infrastruktūrai.

Komisija, bendradarbiaudama su vyriausiąja įgaliotine, EGA ir Europos kosmoso agentūra rengia iniciatyvą, kurios tikslas iki 2017 m. pabaigos užtikrinti patikimas, saugias ir ekonomiškai efektyvias palydovinio ryšio paslaugas ES ir nacionalinėms institucijoms, valdančioms saugumui svarbias misijas ir infrastruktūrą.

Siekdama pagerinti ES gebėjimą reaguoti į kintančius saugumo uždavinius, susijusius su sienų kontrole ir jūrų stebėjimu, Komisija išplės programos „Copernicus“⁶⁶ pajėgumus, atsižvelgdama į technologinius pokyčius šiame sektoriuje, poreikį užtikrinti tinkamą infrastruktūros ir paslaugų saugumo lygį, įvairių duomenų šaltinių prieinamumą ir ilgalaikei privačiojo sektoriaus gebėjimą įgyvendinti tinkamus sprendimus.

Komisija išnagrinės, kaip programa „Copernicus“ galėtų patenkinti tolesnius saugumo poreikius, be kita ko, gynybos srityje. Jis 2018 m. sugriežtins saugumo reikalavimus ir sustiprins sinergiją su nekosminiais stebėjimo pajėgumais.

Atsižvelgiant į kintančią kibernetinės srities svarbą ir šios srities dvejojo naudojimo pobūdį, reikėtų siekti kibernetinės gynybos pastangų ir platesnio mato ES kibernetinio saugumo politikos sinergijos. Bendrame komunikate dėl kibernetinio saugumo strategijos⁶⁷ išdėstomos priemonės, kuriomis siekiama didinti IT sistemų kibernetinį atsparumą, sumažinti kibernetinių nusikaltimų skaičių ir sustiprinti ES tarptautinę kibernetinio saugumo politiką bei kibernetinę gynybą. Atsižvelgiant į Europos mokymo

⁶⁴ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui (COM(2016) 705).

⁶⁵ 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 541/2014/ES, kuriuo nustatoma kosmoso stebėjimo ir sekimo rėmimo programa (OL L 158, 2014 5 27, p. 227).

⁶⁶ 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 377/2014, kuriuo nustatoma programa „Copernicus“ (OL L 122, 2014 4 24, p. 44).

⁶⁷ Bendras komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos Sąjungos kibernetinio saugumo strategija. Atvira, saugi ir patikima kibernetinė erdvė“ (2013 m. vasario 2 d., JOIN(2013) 1 final).

ir švietimo elektroninių nusikaltimų srityje grupės darbą ir kitą panašią veiklą, reikėtų sustiprinti kibernetinio saugumo mokymus.

Komisija glaudžiai bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, vyriausiąja įgaliotine ir kitomis atitinkamomis ES įstaigomis, kad iki 2018 m. sukurtų kibernetinės srities mokymo ir švietimo platformą ir išspręstų esamą kvalifikuotų darbuotojų trūkumo kibernetinio saugumo ir kibernetinės gynybos srityse problemą.

Nors aviacijos srityje Bendro Europos dangaus (BED)⁶⁸ programoje ir Bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programoje (SESAR)⁶⁹ daugiausia dėmesio skiriama civilinės aviacijos tikslams, reikėtų atsižvelgti ir į karinės aviacijos poreikius siekiant išvengti neigiamo poveikio gynybos sektoriui. Siekiant saugumo reikmėms naudoti nuotoliniu būdu pilotuojamų orlaivių sistemas (bepiločius orlaivius), jas reikia veiksmingai integruoti į aviacijos sistemą, remiantis, be kita ko, koordinuotomis civilinių ir karinių subjektų pastangomis, įskaitant MTTP programas. Atsižvelgiant į tai, EGA, Europos aviacijos saugos agentūros ir bendros įmonės SESAR civilinio ir karinio koordinavimo mechanizmas turėtų padėti geriau pasinaudoti karinių mokslinių tyrimų rezultatais pagal programą „SESAR 2020“ ir susijusias saugos taisykles bei standartus.

Atsižvelgiant į ES jūrų saugumo strategijos⁷⁰ uždavinius, dvejojo naudojimo pajėgumų sprendimais galima užtikrinti, kad ir karinės, ir civilinės institucijos galėtų pasinaudoti atitinkamomis technologijomis, produktais ir paslaugomis. Tokie gynybos pramonės sukurti sprendimai galėtų būti veiksmingi su saugumu susijusiose srityse, pavyzdžiui, jūrų stebėjimo, rizikos valdymo ir ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugos.

Iki 2018 m. Komisija, bendradarbiaudama su vyriausiąja įgaliotine, EGA ir valstybėmis narėmis plėtos konkrečius veiksmus, kuriais būtų remiama suderinta civilinių ir karinių jūrų saugumo mokslinių tyrimų darbotvarkė ir sąveikūs jūrų stebėjimo pajėgumai.

⁶⁸ 2004 m. kovo 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 549/2004, nustatantis bendro Europos dangaus sukūrimo pagrindą (OL L 96, 2004 3 31, p. 1).

⁶⁹ 2014 m. birželio 16 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 721/2014, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 219/2007 dėl bendros įmonės naujos kartos Europos oro eismo vadybos sistemai (SESAR) sukurti įsteigimo siekiant pratęsti bendros įmonės veiklą iki 2024 m. (OL L 192, 2014 7 1, p. 1).

⁷⁰ Bendras komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „Siekiant jūrų srities atvirumo ir saugumo pasaulyje: Europos Sąjungos jūrų saugumo strategijos elementai“ (2014 m. kovo 3 d., JOIN(2014) 09).

6. Išvados

Pirmininkas J.-C. Junckeris paragino Europą stiprinti savo gynybos politiką. Europa turi ginti savo interesus, vertybes ir europietišką gyvenimo būdą. Ji turi įveikti sudėtingus saugumo išbandymus ir nė viena valstybė narė atskirai to padaryti negali.

Tokiomis aplinkybėmis Europos Sąjunga gali papildyti nacionalines pastangas ir tapti svarbia savarankiška saugumo užtikrintoja. Vyriausiosios įgaliotinės įgyvendinimo planas saugumo ir gynybos srityse⁷¹ ir susijusios išvados, kurias priėmė Taryba, taip pat šis veiksmų planas, padės plėtoti pagrindinius pajėgumus, būtinus Sąjungos ir jos piliečių saugumui užtikrinti. Įgyvendinant ES ir NATO bendrą deklaraciją bus toliau padedama užtikrinti papildomumą su NATO.

Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir vyriausiąja įgaliotine, kuri taip pat yra EGA vadovė, sukurs įgyvendinimo iniciatyvinę grupę, kad ši, reguliariai posėdžiaudama, stebėtų veiksmų įgyvendinimo pažangą ir sudarytų geresnes sąlygas jos siekti. Pirmasis posėdis įvyks 2017 m. pirmą ketvirtį. Komisija taip pat sukurs konsultacijų su Europos gynybos pramone forumą, kad kuo geriau suderintų pasiūlos ir paklausos šalis.

Siekdama paremti valstybes nares, Komisija yra pasirengusi gynybos srityje veikti precedento neturinčiu mastu. Kurdama gynybos sąjungą, ji naudosis ES priemonėmis, tarp jų – ES finansavimu, ir visomis Sutarčių teikiamomis galimybėmis.

Tačiau šio Komisijos komunikato priėmimas tėra pirmas žingsnis. Siekiant išnaudoti visas Europos gynybos veiksmų plano galimybes, prireiks tvirtos valstybių narių ir ES institucijų paramos. Komisija pradės įgyvendinti šiame dokumente išdėstytus plataus užmojo veiksmus. Remdamasi tolesnėmis diskusijomis su kitomis ES institucijomis, Komisija taip pat bus pasirengusi padėti sukurti Europos gynybos fondą.

Tvirtu bendru valstybių narių ir institucijų įsipareigojimu pagrįstas Europos gynybos veiksmų planas gali iš esmės pakeisti padėtį siekiant glaudesnio Europos bendradarbiavimo gynybos srityje ir valstybių narių tarpusavio solidarumo.

⁷¹ Žr. 2016 m. lapkričio 14 d. Užsienio reikalų tarybos išvadas.